

УКРАЇНСЬКА

ПРЕСОВА

СЛУЖБА

ВИДАННЯ ГОЛОВНОЇ РЕДАКЦІЇ.

Ч. 17.

5 жовтня 1940 року.

ВОЛІЄМО ВІРИТИ...

Воліємо бути оптимістами. Воліємо вірити, бо знаємо: віра й гори зрушує з місця, а в зневірі й руки безсилно падають, і людина робиться нездатною до жодної роботи. У нас же тієї роботи - поле незоране... Тому воліємо вірити й працювати. Воліємо вірити, що стане в нас сили здобути собі своє місце напр. у тій новій Європі, де має, як запевняють, панувати нова й, очевидячки, більша й краща справедливість між народами, і український народ зможе направити завдані йому важкі кривди та захити "у народів вільних колі" відповідно до своїх давно вже виявлених і кровю мучеників освячених державницьких мет і ідеалів. Хоча політична дійсність не все сприяє нашому волінню, і настирливі питання можна ставити безкінця: Чому Україну віддано на поталу несамолюбній Москві? Чи щире може бути горіння про якусь "нову" / в кращому розумінні цього слова / Європу, поки на безмежних просторах її Сходу пануватиме безоглядна сваволя московських імперіялістів визискувачів? І т.д.

Поляки розсівають із льондонського радіа по цілому світу несамолюбні вигадки про якісь "українські легіони, що формуються під Краковом" і про обіцянки Гітлера відбудувати Україну, коли ми твердо знаємо, що ніяких таких легіонів і обіцянок Гітлера не існує й існувати не може, бо Німеччина весь час тільки зміцнює свої економічні зносини з Советчиною і не має жодних намірів їх посувати? Зрештою, хіба останній Тресторонній Пакт не ствердив щераз, що Держави Осі /і це зрештою так зрозуміло! / не мають жодного наміру заводитися з Советами і втручатися в їхні внутрішні справи? Україна по той бік Сяну й Буга залишена цілковито в сфері московських впливів. Вона просто не входить у той план Нової Європи, що про нього пер говориться. Тут справа, не вважаючи на польську пропаганду, цілком ясна: питання української державности не існує в теперішній переломовий момент європейської історії ані для Англії, ані для Держав Осі, воно залишається поза їх увагою. Чи надовго? Не хочемо й не можемо бути пророками, але памятаймо, що "все все минає" і що нічого вічного немає на цьому світі, де величезну роль відіграє напняття людських волей і гра суперечних палких жадань...

Та не вся Україна залишається в сфері виключних московських впливів. Знаємо територію, заселену українським народом, ще в двох інших державах: у Великій Німеччині, де знаходиться коло мільйона українців, і в Угорщині, де їх живе в Карпатській Україні понад пів мільйона. Якже тут з тими перспективами нової свідливості в новій Європі?

Мусимо визнати відразу, що те, що ми бачимо в Німеччині, в великій мірі відповідає голошеним принципам і підтримує наш майже офіційний оптимізм: тут дійсно направляються старі кривди, заподіяні українському народові від поляків - відживає українське національно-культурне й економічне життя, виростають, мов гриби з під землі, все нові українські школи, все нові освітні установи, все нові кооперативи, відновляється українська автокефальна церква, повертаються українським народом церкви, загарбані поляками і т.д. В межах німецької державности, український народ, не маючи можливості задовольнити свій державницький ідеал, знаходить проте велике зрозуміння своїх духових, культурних, фізичних й економічних потреб. Констатуємо це цілком щиро і відверто, хоча й боліємо перед фактом німецько-советського порозуміння, що відбулося коштом - у великій мірі - наших земель. Але бувають моменти в житті націй, коли кожний мусить думати тільки про себе...

Погляньмо тепер на Угорщину. Останніми часами, під тиском ідей "нової Європи" і тут помітно деякі зовнішні переміни: проголошено якусь автономію, якої зміст нам ближче невідомий, і призначено на Карпатську Україну нового комісара "Підкарпатської Росії" п. Мікльоша Козму, який не забарився викласти в Ужгороді політику, що він її переводитиме в Карпатській Україні з доручення угорського уряду. "Якщо б не було становиче в Європі, сказав п. Козма, одне залишається певним: для Підкарпатської Росії /зберігаємо термінологію угорського бюлетеню, з якого беремо ці тексти / і її народу нерозривна з долею Угорщини; ця ідея буде підста

моєї діяльності в цій області. Закордонну політику переводитиме виключно угорський уряд. Коли б хто спробував переводити свою власну закордонну політику, той вважатиметься за чужинецького агента і буде суворо караний... Урядовці в своїх зносинах із народом уживатимуть народньої мови, але вимагаю, щоб ніхто з мовно питань не робив питання політичного. Мовна свобода русинів й інших національностей не дає ніякого права дивитися поза межі країни, і кожний напад на ідею угорської державности буде караний без жалю. Найгірша вада русинського народу - це алькоголізм, - я зроблю все можливе, щоб його викоринити. Найбільша хиба інтелігенції Підкарпатської Росії це - незгода, що повинна заперестати. Діяльність духовенства й учителів дуже важлива. Я особливо уважно поставлюсь до їх потреб. Бодь мені лежить дуже на серці, і я буду її найпершим охоронцем, але я не потелю, щоб хлопчак, без усякої підготовки до політичного життя, заколочували спок цієї області..."

В своїй розмові з представниками мадирської й "русинської преси п. Козма сказав м.ін., що "з факту одночасного існування двох мов ні в якому разі не може бути витворено політичного питання. Русинський народ зв'язаний з Угорщиною своїми власними інтересами, своїм географічним положенням і своєю мовою, якої існування загрожене з усіх боків, забезпечене тільки в Угорщині..." ?боллетіно Карпато-Дубіаню ч.ч. 6 і 7/.

Вражає тут особливо остання фраза. Як відомо, населення Карпатської України ^{все ще} як вперто і дуже "по старому" називають "Підкарпатською Росією", складається українців, що говорять українською мовою в її західніх діалектах. Немає ані однієї філіольога чи географа, чи навіть якогось чесного політика, що наважився б заговорити цей факт. Отже існування української мови не тільки не загрожене, а навпаки, навіть забезпечене не тільки в усій Советчині, де вона служить струментом для поширення комуністичної культури, але й у Німеччині, де вона служить тепер для відродження національної культури серед ополчених чи обмосновлених лемків і холмчаків.

У світлі цього безперечного факту твердження Козми набирає особливого значення, що він не вважає мову карпатських українців за українську, а за якусь особливу, яка вимагає спеціального забезпечення з боку Угорщини, що - лицарський став в її оборону проти всього світу. В світлі цього факту зрозуміла й тверда мова п. Козми не робити з питання мови питання політики. Тимчасом, як і дитині видно, що саме п. Козма робить із питання мови питання політичне. Чому Німеччина не вбачає ніякої політики в тому, що лемки Ген. Губернаторства вчать по школах не на своїй діалекті, а на українській літературній мові, а п. Козма вважає навіть саму думку про навчання на українській літературній мові "політикою", що ходить від "чужинецьких агентів"? Бо Німеччина, виходить, таки дійсно думає про нову Європу, що в ній кожний народ матиме можливість бодай повного культурно-національного, якщо не політичного розвитку, а Угорщина про таку нову Європу зовсім не думає. Бо думки п. Козми з тією новою Європою не мають таки анічого спільного, вони скорше нагадують вислови всіх тих попередніх угорських політиків, що володіли Карпатською Україною аж 600 років і залишили такі пам'ятні залишки свого панування, що зробили з карпатських українців один із найбільш і найменше культурних народів усїєї середньої Європи.

Воліємо вірити, але приходять іноді такі сумніви...

Є. Онацький.

РІЧІ, ЯК ВОНИ Ї.

З усіх українських політичних угруповань націоналісти мають, коли так можна сказати, найбільший "стан посідання". Коли взяти в руки якийнебудь націоналістичний часопис, так і відчувається в ньому гарячий пульс життя: вказівки централь, звіти з місць, пляни, сотні імен і місцевостей, майно. В партійних органах цього всього немає: там є трохи пустої самохвальби, трохи напастей на противників і решта - рідка, рідка водичка. Коли ми скажемо, що напр. не тільки маси еміграції з Карпатської України й зі ЗУЗ, але й осіле українське населення у Велико-Німеччині зорієнтоване на авторитет українського націоналізму, коли ми скажемо далі, що за океаном єдині українські націоналісти створили поважні, політичні в своїй суті, організації, що українські націоналісти розпоряджають низкою станиць і представників по всіх важніших осередках світу - то стане ясним, що політика українського націоналізму, з природи річі, не може бути порожнім ідеологізуванням і кабінетним розв'язуванням проблем. Ця політика стоїть віч на віч і життям, із усе новими проблемами й несе велику відповідальність. Справ на окупованих землях свідомо тут не порушуємо.

З вибухом європейського конфлікту, що оставив українську проблему досі не тільки поза полями баталій і політичними рішеннями, але й поза віднокругати на ближчого майбутнього, го - з вибухом цього конфлікту український націоналізм зайняв єдино можливе становище: доки СРСР поза конфліктом, Україна не має й, зрештою, не може навіть активно "брати сторону" в далекім від неї вударі сил. Хоча атакували його за це з боку 105 %-их "філії" - від своєї позиції український націоналізм не відступив і не відступить, доки не вимагатиме цього наглядний інтерес українського визволення. Цю "неутральність", ясно, не розуміли українські націоналісти ніколи як пасивне споглядання подій, а чуйко тримали руку на живчику подій без перестанку велася революційна боротьба проти Москви, гуртувалися сили й ідеї, намагання, в міру спроможностей, впливати на те, що діялося довкруги.

Хочемо тут пригадати своєчасне позитивне становище українського націоналізму не тільки до акції т.зв. консолідації українства закордонем, але й до її закордонно-політичного кута зору. Це були хвилини, коли зарисовувалися можливості конфлікту Советів із тими потугами, на терені яких консолідувалася й підносила свій політичний голос українська еміграція. Згодом ця акція втратила поважну частину своїх зовнішньо-політичних перспектив, а головне, стала стовковищем розв'язаної, закукуриченої й глумої партійщини, що вчинила з цілою, поважно подуманою роботи груповий крам та блеф, і, зрештою, нездібна до ніякого творчого почину, ремінила цілу справу в менше або більше смішне "трам-там", про яке вже майже забули. Дещо з того, що позитивне остало з цієї акції, було в першій мірі заслугою націоналістів, які й у такій чи другій формі ці здобутки намагаються зберегти.

Партійщина нині, здається, тому так заїло клеветче на нас, що надіючися зрештою "своєї години" в політичній ситуації, втратила вже надію в конюнктуру, й хоче помститися... "Як не буде соціалістичної /чи іншої, партійної/ України, хай не буде ніякої" - ця вивіска на думанні й відчужанні тих людців висить від двадцятикилометрових років і, здається, не скоро зникне, нагадуючи нам наглядно ті спустошення, чинить довга неволя в душі поневоленого народу. В останній час ці кола рішуче починають перетягати вже струну. Націоналісти повинні зберегти свої позиції і стан посідання всюди - це лежить ув інтересі сили українства. Всеж - можливо, провокатори будуть десь мати успіхи й може й упаде один чи другий удар. Ті, що мали б потерпіти, можуть бути свідомі солідаризації широким шарів українства в Європі й признання майбутнього. Націоналізм це високо ідейний рух, що знав завжди одну й ту ж найвищу ідею, клав за неї гекатомби жертв і був і є ідеалістичним поривом найкращих елементів українства. Такого руху ні не знищити ні не скомпромувати.

Наша партійщина в обох Америках підхопила злісну кампанію, яку підняли відносно недавня проти українства польські круги з льондонського радія, мовляв, знова є угода з Гітлером, творяться легіони і т.д. Чи це має насторожити Росію й набути її до протекторів польських емігрантів, чи це має нахилити німців до репресій по українцях, чи одне й друге - не знаємо. Знаємо зате, що малячення польського радія й значної частини світової преси на згадані теми це звичайна собі брехня. Коли когось коле в очі свобода культурно-економічного розвитку українства в Ген. Губернаторстві, то скажемо, що таку саму свободу мають там поляки. Цю для

до недавна жорстоко гноблених Польщею, це багато, а для поляків, що до недавня мріяли про "моцарство", це мало - це правда. Знаємо далі, що розвиток цього українського життя в Німеччині це не якась підмога, якась підпирання з боку німців, а - залишення українцям свободи в тих ділянках, культурно-економічної свободи, якої вони досі ніде не мали на своїх землях від часу упадку української державності. Чи треба ганити тих 3/4 млн. українців, що користуються тєю своєю або чи треба ганити німців за те, що дають цій горстці українців примітивні права всіх культурних людей - хай судить кожний, як хоче.

Партійщина хотіла б, здається, щоб Німеччина була обов'язково "жорсткою опант українського народу", - бо їй пасувало б до її "ідеологій" і "орієнтацій" що при цьому страждали б кількості тисяч земляків, це байдуже цим демократам, патріотам і в поважнім відсотку шкурникам гидкого сорту. В одному не-партійнім американським органі читаємо, здається, про тих саме люців, що дехто з них "думає, що Злучені Держави і Велика Британія є дуже "за Росію", і то навіть і за вєтську. Значить, що вони ніби проти такого писання, яким доказывается, що Росія мусить розвалитись"...Одне тоді із двох - хочеться сказати на це - або Англія Зєдинені Держави "дуже за Росію", отже вимовмо це голосно і не кидаймо громів Німеччину за її порозуміння з большевиками, або обурення мусить брати на вигляд такого застрашеного й позумовлюваного дозволами чужих "патріотизму".

Найцікавіше, що такі люде говорять про демократію і що живуть напр. у Зєдинених Державах, де різні їхні співгромадяни висловлюють гідно власну думку, яка питаннях таких, як зовнішня політика, часто навіть відбігає від точки бачення ряду. Чи пригадати треба цим людам конечно, що напр. у воюючій "тиранській, а демократичній" і т.д. Німеччині ніхто досі не змущував українців, громадян цієї держави в числі б. І мільйона, кидати клятву на Англію й Америку? Ці ж українські "демократи" не тільки обов'язково "опреділюються" проти цілої низки держав, з яких Америка ще навіть не воє, але й бояться говорити проти Москви, бо, в їхній уяві, Зєдинені Держави воліють Сталіна від Гітлера!...Нам, українцям в Європі, де вже нема майже ніоднієї демократичної держави, дають оці "демократи" справді інтересну лекцію демократії...

Автім ув європейські відносини повинні б узагалі більше вчутися наші брати зза океану. В 1937 році появилася була в італійським часописі "Попольо д Італія" одна зо статей підписаних трьома зірками, яких авторство приписують Мусоліні. Цій статті ми читали: "Багато держав ув Європі маширує шляхом фашизму, навіть ті, коли твердять щось протилежне. Всюди йдуть назустріч тій політичній організації національних суспільств, яку Мусоліні багато років тому окреслив "організацією на, сконцентрована, авторитативна демократія на національних основах". Кожна така матиме "свій" фашизм; це значить - фашизм, що підходить до властивої ситуації даного народу: немає й не буде ніколи якогось фашизму на експорт у стандартованих формах, але є комплекс наук, метод, досвідів, способів реалізації, що в волі й поволі вдаряють і вдираються в усі держави європейської спільноти й являють "новий" факт ув історії людської цивілізації".

Чи це комусь подобається, чи ні, Мусоліні мав рацію. Коли хто має змогу читати напр. швайцарську пресу - ідеальної свободи, як швайцарська подумати вже ді - то й там сьогодні живі дискусії, як має змінитися швайцарська демократія. А що пише французька преса й які переми в Франції - про це й про низку інших країн і не говорити. Не входимо тут у причини, чому це все діється. Але коли десь поза Європою українці, що почувують себе українськими патріотами, хай зрозуміють, що Україна лежить ув Європі. Коли сам цей факт не переконує, хай подумайть ось хоч би про панамериканську співпрацю Зєдинених Держав із авторитарними, а парламентарними і т.д. південно-американськими державами. Врешті кожний мусить зазримітати, й ув Америці та Канаді не один ухил від демократії...

Накінєць хочемо розповісти одну дрібну, але питоменну подію: Один українець із південної Америки написав листа до свого земляка в Німеччині, де згадує про важку годину українства, висловлюючи одночасно надію, що всеж близька та година коли повстане вільна, незалежна Україна. Листа відкривала по дорозі англійська цензура й олівець англійського цензора написав на початку листа /зовсім іншим черком/: "Да здравствует Сталін". Ясно, це була штучка якогось білогвардійця, який хотів отак загнати українця в Німеччині в біду...Чому українські листи чинили в англійській цензурі москаль, коли британська імперія має десятки разів більше українців ніж русских? - таке питання насувається відразу. Всюди треба бути,

можна допомогти, або не дати іншим пошкодити українській справі. Во приклад із московським цензором тільки маленький вирізок великої проблеми. Льояльні обов'язки супроти держави й льояльна любов до батьківщини та шукання шляхів, щоб ці обов'язки і любов не противорічили собі, а покривалися - ось це, за нашим відчуттям, мусить бути засада думки й дії наших заокеанських братів. Якщо в якійсь демократичній державі є на те спромога, то українці повинні там, вірні собі й в ді, користати з неї, щоб доводити до такої гармонізації державних і власних національних прямивань. А коли змушені йти не за власним переконанням а "за більшістю" своєї держави, так тоді радше немає чого підмуровувати державного патотизму національним, чи навпаки. Думаємо, що це й є погляд найкращого українського елемента за океаном. Партиїщина, яка вважає, що підтягнути сьогодні маси еміграційного українство під поняття "пятої кольони" - це наказ української рая партиїщина внеможливлє у великій мірі чинити те, що було б на потребу для країни. Тому на всякий випадок треба собі добре затижити ролю деяких натхненнів цієї негідної роботи в наші дні.

Я. Оршан.

- 0 -

УКРАЇНСТВО ЗАКОРДОНОМ.

Румунія.

З Букарешту пишуть нам: Уже від кількох літ серед тутешнього українського громадянства все більше зростало невдоволення зо способу ведення справ Українським Громадським Допомоговим Комітетом, який складався фактично з трьох родин: В. Трепке з дружиною, п. Івашина-Геродот із дружиною жидівкою з Кілії та п. Порохівський, жонатий на сестрі жінки п. Геродота, теж жидівці з Кілії. Завдяки своїм родинним зв'язкам був Комітет у надто тісних зносинах як із поодинокими жидівками, так і з жидівськими організаціями. Цей зв'язок із жидівськими організаціями певних зносин п. Геродота з Советською Місією у Відні, до якої він справляв туди українців-емігрантів, що хотіли вертатися до "раю". Українська еміграція нерасовисловлювала своє невдоволення з такого стану річей: напр. Громада в Гавані в 1928 році гостро критикувала діяльність Комітету, вказуючи, що під проводом п. Геродота підупало полагоджування адміністративно-правних справ, тощо, група жидівських українців залишила була раз на знак протесту панахиду по сл.п, С. Петлюрі, на яку було допущено жидів і т.п.

У 1940 р. спочатку група 57 осіб, а згодом Громада Українських Емігрантів у Букарешті, пропонували вчинити перевірку діяльності Комітету й скликати збор для перебрання Комітету на ширших громадських підвалинах. Комітет справу зволікав і нарешті став загрожувати репресіями. Тоді передано прокуророві справу про шевих зловживань Комітету, наслідком чого відкрито слідство проти п.п. Трепке, Геродота й його жінки. В міжчасі п. Трепке здемісіонував, передавши ведення справ Комітету п. Порохівському, який не був навіть членом Комітету. П. Порохівський здемісіонував 6 вересня ц.р. й у Комітеті залишилося лише 2 члени, які передали далі ведення справ, гроші і т.п. спеціальній Комісії, яка веде від половини вересня діяльність Комітету аж до часу обрання нового. На чолі цієї Комісії стоїть др Ю. Русов.

Франція.

Парижі помер кол. міністр гетьм. Скоропадського Ігор Кістяковський.

Німеччина.

Філія УНО в Берліні влаштувала 22 вересня легкоатлетичні змагання з участю 60 фімагунів. - У Молодій Болеславі /Протекторат Чехія-Моравія/ оснувалася нова філія берлінського УНО. - Появився український переклад книжки нім. майора О. Лемана про німецьку армію п.н. Військо Велико-Німеччини. - Празьке УНО видало артистичні листівки: Святослав Хоробрий, Король Данило, Гетьман Дорошенко й інші, як теж 12 листівок-світлин "Карпатська Україна в боротьбі".

З СОВЕТСЬКОЇ УКРАЇНИ .

Москва починає говорити виразною мовою!

З нагоди ¹⁰ "нацького дня" помістив був "Комуніст" дуже багатомовну передовицю, що в ній м.ін. читаємо /підкреслення наші/: "Сьогодні, коли трудяща молодь вітає свій XXVI. міжнародній юнацький день, світ спустошується другою імперіалістичною війною... за новий переділ світу - за кольонії, джерела сировини, ринки збуту". Радянська молодь - "величезна армія полум'яних радянських патріотів, скрізь всюди виявляє мужність і наполегливість, сміливість і хоробрість, героїзм віри і віри. На перший заклик партії, уряду, великого Сталіна вона зі зброєю в руках суне на захист наших священних кордонів, нищить і громить ворога на його власній території... Радянський Союз - батьківщина трудящих усього світу. Молоде покоління живе в капіталістичних країнах, бачить перед собою яскравий, світлий маяк. І кожний успіх у нашій зовнішній політиці, кожна перемога на господарському фронті, кожний здобуток у роботі комсомолу запалює революційну молодь капіталістичних країн на боротьбу проти імперіалістичної війни". Газета цитує далі такі слова "слова" Сталіна: "Треба, щоб нашу революцію навчилися розглядати комсомольці не як мавпячий імпетус, а як засіб і підмогу для перемоги пролетарської революції в усіх країнах".

Як бачимо, Москва починає говорити знову виразною мовою! Як слухають цю мову в Берліні чи в Токіо - не наша справа. Так само ніяких сумнівів не полишає так само і в Україні. Сання цього ж "Комуніста" в 560. роковини куликівської битви /проти татарів/: "Куликівська битва є одним з найясніших історичних фактів, що характеризують мужність і доблесть руського народу, його готовність боротися до повного розгрому ворогів за свою свободу і незалежність. Такими прикладами сповнена вся історія української батьківщини. Особливо яскраво виступають ці риси в сталінську епоху. І лише тому, хто насмілиться простягти свої лапи до священних кордонів великої української батьківщини, країни, історія якої є історією величезного народнього героїчного подвигів і перемог".

Про ці нові виливи "руського" патріотизму нічого й говорити - це не нова справа. Насувається тільки питання: Хто це в уяві Москви мав би "простягти свої лапи" по її "священні кордони" - чи може Америка, Англія або Франція?

Комуністична "еліта".

"Комуніст" з 5 вересня писав про ось такого собі комуніста Смірнова. "В цей час комуніст Смірнов безробітний. Так, так - безробітний! Він з'явився у відділі кадрів центрального міського райпарткому м. Сталіно і зареєструвався там як той, хто шукає роботи... Якоїнебудь певної спеціальності у Смірнова немає, але звичайна посада йому не по душі. Він навіть обурюється, коли йому насмілюються пропонувати якусь звичайну роботу. Вирішили було послати Смірнова в Чистяківський район з відповідним відділу культури райкому вугільників, але він рішуче відмовився з мотивами дуже недвозначних, мовляв, "культура культурою, але гроші на бочку". - Невже ви думаєте, що я працюватиму за яких 550 - 600 крб. на місяць? - прикинуто переказав Смірнов. "Служитель чистого мистецтва" безробітний і по цей день. І він, на жаль, не самотній. Їх не мало таких, з дозволу сказати, комуністів, які спекулюють на гроші, що в країні у нас давно ліквідоване безробіття /?/. Їх не мало, цих мислителів за довгим карбованцем, за дохідними місцями. Вони стрибають з одної посади на іншу, з одної установи в іншу з такою швидкістю, що навіть обліковці в райкомі не можуть можливості стежити і вписувати в картки зміни професій, зміни установ".

Большевицька газета намалювала справді живий портрет представника комуністичної "еліти" Смірнова, що йому подібних, як сама признає, "ність числа". Яка ж цінність ідеї й які ж тоді виховні осяги большевицького режиму за двадцять кіло років?

Література в польській мові для Західної України.

"Комуніст" подає, що відділ пропаганди й агітації ЦК КПБУ видає 60 назв політичної літератури в польській мові для західних областей України. Як відомо, питання українства в цих областях іде двома шляхами: масовим терором та виселюванню - чимраз сильнішим протегуванням поляків.

УКРАЇНЦІ В ГЕН. ГУБЕРНАТОРСТВІ.

Іменування в Українській Православній Церкві.

24 вересня Ген. Губернатор др Франк прийняв у Кракові Митрополита Діонісія кандидата на Холмського єпископа проф. др. І. Огієнка, Ген. Вікарія о. М. Малюжинського й трьох представників українського населення в Ген. Губернаторстві в чолі з проф. др. В. Кубійовичем. Митрополит склав приречення вірності й відданості, як голова Православної Автокефальної Церкви в Ген. Губернаторстві. Др Франк висловив свою згоду на те, щоб Митр. Діонісій знову перейняв провід Православної Церкви в Ген. Губернаторстві, кажучи м.ін. : " Я очікую від Вас, що В переведете відбудову Православної Церкви відповідно до потреб Ген. Губернаторства і бажань українських вірних. При виконуванні цього історичного завдання можете бути певні моєї опіки".

Після цієї своєї номінації Митрополит заявив: "Добро й розвиток Православної Церкви в Ген. Губернаторстві, що складається майже виключно з вірних української національності, вимагає поділу цілої Церкви на три дієцезії, а саме на українсько-російську варшавсько-радомську, українську холмсько-підляську та українську краківсько-лемківську з окремими єпископами українцями. Те ж саме добро Церкви вимагає, щоб висвятити на Холмського єпископа проф. богословського виділу дра Огієнка, знаного вже діяча на церковній і культурній ділянці для добра українського народу".

Накінець Ген. Губернатор сказав: "Я захоплений значенням цієї історичної гідності, яка створює передумови, що вперше буде висвячений єпископ української національності. Я переконаний, що це вийде на благословення для українського народу в Ген. Губернаторстві. Нехай же це буде благословенням для тієї Православної Церкви, яка на цьому терені пережила стільки сумних днів". Після слів подяки Митрополита Ген. Губернатор приобіцяв особливу опіку над монастирем у Яблочині, де має відбутися свячення проф. дра І. Огієнка та змістя дав відповідні доручення приявним українцям.

Ця подія має переломове значення в історії Православної Церкви на українських землях у Ген. Губернаторстві. З цим моментом кінчиться поневолення українських православних поляками, як теж створені передумовини для відмосковлення церковних інституцій і рядів духовенства.

Розбудова преси.

00. Василіяни видають у Нім. Перемишлі місячник "Місіонар". - В Сяноці виходить місячник "Господарський Вістник".

Національний рух.

В день празника Різдва Пресв. Богородиці, 21 вересня, відбулося велике церковне свято, а після нього Свято Української Молоді, перша того роду подія в Холмі. В Святі Молоді, що в його програму входили дефіляда, різні вправи, й хороводи, та легкоатлетичні змагання, брало участь понад 1200 осіб молоді. - Свята Обжинки відбулися з походами, хоровими й танковими виступами в Володаві та Гатичах/Белзчина/. - В Порохнику відбувся перший районний спортивний день молоді з вправами, хоровими виступами й промовами. Порохник одна з місцевостей, де за часів польської неволі вже почали були забувати українську мову. - Село Гнатковичі /Перемищина/ терпіло багато від поліції й польських колоністів. Зі зміною положення село розгорнуло широку діяльність в читальні, кооперативі і т.д. В селі є українська школа, в літку зорганізовано дитячий садок.

Поштовий курс для українців.

В жовтні розпочався у Кракові державний поштовий курс, в якому бере участь багато осіб української національності. Тим робом і пошта на українських землях у Ген. Губернаторстві буде переходити в українські руки.

ІТАЛІЄЦЬ ПРО НАШІ ЗАХІДНІ ОКРАЇНИ.

У римському "Корере Діпломатико е Конзоляре" пише в одній статті відомий українцям італійський діяч Енріко Інсабато про західні окраїни України, що за в Німеччині:

"Лемки, уніятські жителі околиць на захід від Сяну, польонізовані або русифіковані за довгий час денационалізації, що балакають по польськи або по рутенськи, формовані російською і польською звичаєвістю; холмшани, що заселяють Холмську на захід від Бугу, частинно православні частинно ж римо-католики, як і лемки говорять по польськи або по "мадоруськи" - вони втілені сьогодні сьогодні в сучасному повану Німеччиною частину кол. Польщі. І от вистарчило, щоб німецьке командування відобрало полякам і передало назад українцям велику катедру в Холмі, здвигнувши галицько-волинським королем Данилом, і щоб дозволено служити по українськи в православної катедрі в Берліні; вистарчило, щоб дозволений важкий стиск цупких твердих польських кліщів, що душив духа українських племен - як - стихійно, з вітальним розгоном - розцвіло наново українство, сила раси й традиції, крові й душі, щоб віджив цей український наріз, ^{про} який поляки й москалі завляляли, що він "або зник або взагалі не існує"!

Сьогодні й селяни й найбільше упосліджені українські робітники наповнюють кави і, хоч і не знають часом власної мови своїх предків, співають з певністю, яку може давати тільки кров, з повного серця свій гімн: Ще не вмерла Україна! другу пісню, ще більше врочисту й натхненну: Боже великий, єдиний, нам Україну спаси! Це говорить раса, це кров відкриває справжнє обличчя народу, що - освідчений - віднаходить самого себе, пізнає себе, починає цінити себе".

Новий комісар "Підкарпатської Русі".

Регент Горті іменував на місце гр. Перені нового комісара "Підкарпатської Русі" Мікльоша Козму. Цей останній поскладав різні заяви, з яких виходить, що Будапешт думає ставити тепер всеціло на "карпато-руське тутешництво", резигнувати з попірання русофільських кругів. Немає чого говорити, що це ні вдовольнить змагань карпатських українців ні дасть мадярам спокою в цій частині їхньої пестри під національним оглядом держави.

Українські аудіції з Ватикану.

Українські аудіції з Ватиканського радіа відбуваються тепер кожного четверга на хвилі довжини 49,48 /коротка хвиля/ в год. пів до дев'ятої середньо-європейського часу.

"_ _ _ _ _"